

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Юридичний факультет

Кафедра історії та теорії держави і права

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Перший проректор

Котляр Ю.В.

“31” 08 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ АДВОКАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Спеціальність 081 «Право»

Розробник

Завідувач кафедри розробника

Завідувач кафедри спеціальності

Гарант освітньої програми

Декан юридичного факультету

Г.В.О. Директор НН ІПО

Начальник НМВ

Панченко С.В.

Лісна І.С.

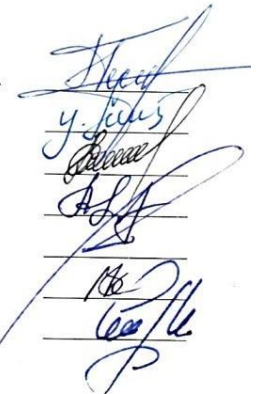
Ткаля О.В.

Коваль А.А.

Січко Д.С.

Каблуча І.В.

Шкірчак С.І.

Миколаїв – 2022 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Характеристика дисципліни	
Найменування дисципліни	Правове регулювання морегосподарського комплексу	
Галузь знань	08 Право	
Спеціальність	081 Право	
Спеціалізація (якщо є)	-	
Освітня програма	Право	
Рівень вищої освіти	Магістратура (2 рівень)	
Статус дисципліни	Нормативна	
Курс навчання	5	
Навчальний рік	2022-2023	
Номер(и) семестрів (триместрів):	Денна форма	Заочна форма
	I семестр магістерського рівня	I-II семестр магістерського рівня
Загальна кількість кредитів ЄКТС/годин	4 кредити / 120 годин	
Структура курсу: <ul style="list-style-type: none"> • лекції • семінарські заняття (практичні, лабораторні, півгрупові) • годин самостійної роботи студентів 	Денна форма	Заочна форма
	30 год. лекцій 30 год. семінарських занять 60 год. самостійної роботи студентів	8 год. лекцій 6 год. семінарських занять 106 год. самостійної роботи студентів
Відсоток аудиторного навантаження	50%	12%
Мова викладання	українська	
Форма проміжного контролю (якщо є)	Контрольна робота (ЗФН)	
Форма підсумкового контролю	Залік	

2. Мета, завдання та результати вивчення дисципліни

«Актуальні проблеми адвокатської діяльності» є юридичною дисципліною міждисциплінарного характеру, в межах якої досліджується сукупність взаємопов'язаних положень загальнотеоретичного, правового та методичного характеру щодо організації та діяльності інституту адвокатури в Україні та зарубіжних країнах. Дана дисципліна покликана сформувати у магістрантів комплекс знань стосовно доктринальних концепцій провідних наукових шкіл щодо організації та функціонування адвокатури.

Метою навчальної дисципліни «Актуальні проблеми адвокатської діяльності» є формування предметних компетентностей у сфері доктринальних уявлень щодо правової природи інституту адвокатури, його місця та значення, взаємодії з

державною владою, інститутом громадянського суспільства; розвитку навичок аналітичної діяльності магістрантів, вироблення вмінь самостійного аналізу та тлумачення законодавства, судової практики з питань діяльності адвокатури, проведення порівняльно-правового аналізу організації і діяльності адвокатури у різних правових системах тощо.

Завданнями навчальної дисципліни «Актуальні проблеми адвокатської діяльності» є:

- засвоєння систематизованих знань щодо національних та зарубіжних наукових доктрин організації та діяльності інституту адвокатури;
- актуальних проблем та напрямів сучасних наукових досліджень у галузі теорії адвокатури;
- розвиток навичок самостійного вирішення задач, що виникають в ході здійснення адвокатської діяльності, проблем іноваційного характеру, проведення науководослідницької роботи тощо.

Передумови вивчення дисципліни: викладання даної дисципліни базується на знаннях, вміннях та навичках, отриманих в ході вивчення таких дисциплін, як цивільне право та процес, господарське право та процес, адміністративне право та процес, кримінальне право та процес, екологічне та земельне право, морське право тощо.

Навчальна дисципліна “Актуальні проблеми адвокатської діяльності” належить до навчальних дисциплін спеціальної фахової підготовки. При її вивченні також використовуються знання, отримані з таких дисциплін, як: «Теорія та філософія права», «Конституційне право», «Судове право», «Організація діяльності адвокатури», «Основи адвокатури», «Безоплатна правова допомога» та ін.

В результаті вивчення дисципліни магістрант отримує:

Інтегральну компетентність: Здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в правовій та викладацькій професійній діяльності або у процесі навчання, які передбачають застосування певних теорій та методів політичної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК1);
- Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (ЗК3);
- Здатність до адаптації та дії в новій ситуації (ЗК4);
- Здатність приймати обґрунтовані рішення (ЗК7);
- Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності) (ЗК8).

Фахові (спеціальні) компетентності:

- Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності (СК1);
- Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію (СК6);
- Здатність застосовувати знання та розуміння основних засад (принципів) та процедур судочинства в Україні (СК7);
- Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування (СК10);
- Здатність критично оцінювати ефективність представництва і захисту прав, свобод та інтересів клієнтів (СК11);
- Здатність доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформацію, ідеї, зміст проблем та характер оптимальних рішень з належною аргументацією (СК13);

Очікувані програмні результати навчання:

- Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи (ПРН6);
- Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання (ПРН7);
- Оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, ефективно опрацьовувати та використовувати інформацію для проведення наукових досліджень та практичної діяльності (ПРН8);
- Генерувати нові ідеї та використовувати сучасні технології у наданні правничих послуг (ПРН9);
- Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів (ПРН13);
- Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування (ПРН14);
- Здатність до організації власної професійної діяльності (ПРН20);

3. Програма навчальної дисципліни

Денна форма:

	Теми	Лекції	Семінарські заняття	Самостійна робота
1	Історичний генезис адвокатури як складова еволюції суспільства.	2	2	4
2	Правова природа та функції інституту адвокатури.	2	2	4
3	Міжнародні стандарти організації та діяльності інституту	2	2	4

	адвокатури.			
4	Концептуальні засади взаємодії адвокатури і держави.	2	2	4
5	Адвокатура і судова влада.	2	2	4
6	Принципи організації і діяльності адвокатури.	2	2	4
7	Адвокат як суб'єкт надання професійної правничої допомоги.	2	2	4
8	Деонтологічні стандарти адвокатської діяльності	2	2	4
9	Проблеми організації системи надання безоплатної правової допомоги.	2	2	4
10	Юридична відповідальність адвоката.	2	2	4
11	Актуальні проблеми участі адвоката у кримінальному судочинстві.	2	2	4
12	Стратегія і тактика адвокатської діяльності.	2	2	4
13	Особливості участі адвоката у конституційному судочинстві.	2	2	4
14	Участь адвоката у Європейському суді з прав людини.	2	2	4
15	Особливості організації та діяльності адвокатури у країнах Європейського Союзу.	2	2	4
	Всього за курсом	30	30	60

Заочна форма:

	Теми	Лекції	Семінарські заняття	Самостійна робота
1	Історичний генезис адвокатури як складова еволюції суспільства.			8
2	Правова природа та функції інституту адвокатури.	2	2	6

3	Міжнародні стандарти організації та діяльності інституту адвокатури.			8
4	Концептуальні засади взаємодії адвокатури і держави.		2	6
5	Адвокатура і судова влада.	2		6
6	Принципи організації і діяльності адвокатури.			8
7	Адвокат як суб'єкт надання професійної правничої допомоги.		2	6
8	Деонтологічні стандарти адвокатської діяльності	2		6
9	Проблеми організації системи надання безоплатної правової допомоги.		2	6
10	Юридична відповідальність адвоката.			8
11	Актуальні проблеми участі адвоката у кримінальному судочинстві.			8
12	Стратегія і тактика адвокатської діяльності.	2		6
13	Особливості участі адвоката у конституційному судочинстві.			8
14	Участь адвоката у Європейському суді з прав людини.			8
15	Особливості організації та діяльності адвокатури у країнах Європейського Союзу.			8
	Всього за курсом	8	6	106

4. Зміст навчальної дисципліни

4.1 План лекцій

Денна форма

№	Теми заняття/ план
---	--------------------

1	<p>Тема 1. Історичний генезис адвокатури як складова еволюції суспільства.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Еволюція суспільних відносин як основа виникнення права на правову допомогу та адвокатури. 2. Виникнення організованої діяльності адвокатури. 3. Характеристика адвокатури у Стародавній Греції. 4. Способи надання правової допомоги. Виникнення і становлення адвокатури в Стародавньому Римі. 5. Еволюційний розвиток інституту адвокатури в Україні. 6. Еволюційний розвиток інституту адвокатури в європейських країнах. 7. Історико-правові аспекти виникнення безоплатної правової допомоги (з моменту виникнення стародавніх держав до теперішнього часу).
2	<p>Тема 2. Правова природа та функції інституту адвокатури.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Адвокатура як інститут надання професійної правничої допомоги, її сутність, місце та значення у юридичному механізмі захисту прав людини. 2. Міжнародно-правові стандарти щодо визначенні місця та ролі адвокатури в суспільстві. 3. Конституційний статус інституту адвокатури. 4. Правова природа, сутність та значення інституту адвокатури: вітчизняна та зарубіжна наукова доктрина. 5. Проблеми співвідношення публічного та приватного компоненту у діяльності адвокатури. 6. Адвокатура як невід’ємна частина судової системи, інституту держави. 7. Функції інституту адвокатури: дискусійні питання, перспективи розвитку та правового визначення.
3	<p>Тема 3. Міжнародні стандарти організації та діяльності інституту адвокатури.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Класифікація, значення та загальна характеристика міжнародних стандартів організації та діяльності інституту адвокатури. 2. Міжнародні принципи (стандарти) організації та діяльності інституту адвокатури у рішеннях ЄСПЛ. 3. Рішення міжнародних судів з питань організації та діяльності адвокатури. 4. Основні засади транскордонної діяльності адвокатів.
4	<p>Тема 4. Концептуальні засади взаємодії адвокатури і держави</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Адвокатура як форма реалізації державних гарантій права на професійну правничу. 2. Абсолютна або відносна незалежність адвокатури від держави: національна та зарубіжна наукові доктрини. 3. Міжнародні стандарти та принципи взаємодії адвокатури і держави. 3 Місце адвокатури в українському громадянському суспільстві. 4. Форми та механізми взаємодії інституту адвокатури і громадянського суспільства.
5	<p>Тема 5. Адвокатура і судова влада.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Взаємодія інституту адвокатури з судовою владою: міжнародні стандарти та шляхи вдосконалення національного законодавства. 2. Порівняльно-правовий аналіз ролі та місця адвокатури в системі судової влади в Україні та країнах Європейського Союзу. 3. Сутність наукових доктрин «адвокатура - орган правосуддя», «адвокатура – помічник правосуддя». 4. Міжнародні та національні стандарти взаємодії суддів та адвокатів. 5. Правова природа обов’язків адвоката перед судом і перед своїм клієнтом: національна та зарубіжні наукові доктрини. 6. Відповідальність адвоката за проявлення неповаги до суду. 7. Зловживання адвокатом процесуальними правами: сутність, відповідальність.
6	<p>Тема 6. Принципи організації і діяльності адвокатури.</p>

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Принципи організації та діяльності інституту адвокатури та їх співвідношення з іншими правовими категоріями. 2. Характеристика принципів організації та діяльності адвокатури. 3. Основні засади (критерії) реалізації права на правову допомогу у рішеннях Європейського Суду з прав людини: принцип права на доступ до правової допомоги адвоката на ранніх стадіях кримінального провадження; принцип права на безоплатну правову допомогу; принцип права на ефективну правову допомогу та забезпечення якості правових (юридичних) послуг та інші.
7	<p>Тема 7. Адвокат як суб'єкт надання професійної правничої допомоги.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зміст правового статусу адвоката в Україні: актуальні наукові підходи. 2. Порядок набуття статусу адвоката в Україні та країнах ЄС: порівняльний аналіз. 3. Незалежність адвоката та види діяльності, несумісні з його статусом. 4. Інститут помічника адвоката: напрями вдосконалення законодавчого врегулювання. 5. Проблеми інституту стажування в Україні. 6. Страхування адвокатської діяльності. 7. Оподаткування адвокатської діяльності. 8. Ліцензування адвокатської діяльності у законодавстві країн ЄС та перспективи для України. 9. Порядок підвищення кваліфікації адвокатів: міжнародний досвід та вдосконалення законодавчого забезпечення в Україні.
8	<p>Тема 8. Деонтологічні стандарти адвокатської діяльності</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Деонтологічні стандарти адвокатської діяльності: поняття та функції. 2. Основні принципи етичної поведінки адвоката в Україні та країнах ЄС: порівняльно-правова характеристика. 3. Етика взаємовідносин адвоката і суду, адвоката та інших учасників процесу, адвоката та посадових осіб органів державної влади, адвоката та органів адвокатського самоврядування. 4. Етичні аспекти взаємин між адвокатами. 5. Принципи поведінки адвокатів у соціальних мережах. 6. Незалежність адвоката та види діяльності, несумісні з його статусом: порівняльний аналіз законодавства України та європейських країн.
9	<p>Тема 9. Проблеми організації системи надання безоплатної правової допомоги</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Принципи державної політики у сфері надання безоплатної правової допомоги та роль адвокатури у їх реалізації. 2. Системи безоплатної правової допомоги у країнах Європейського Союзу та в Україні: порівняльна характеристика. 3. Адміністрування системи безоплатної правової допомоги в Україні та країнах Європейського Союзу. 4. Проблеми оцінки якості надання безоплатної правової допомоги: зарубіжний досвід та шляхи вдосконалення правової регламентації в Україні. 5. Характеристика основних рішень Європейського Суду з прав людини з питань реалізації права особи на правову допомогу по різних категоріям справ.
10	<p>Тема 10. Юридична відповідальність адвоката</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Теоретико-прикладні проблеми інституту юридичної відповідальності адвоката. Міжнародно-правові стандарти юридичної відповідальності адвоката. 2. Види юридичної відповідальності адвоката. 3. Дисциплінарна відповідальність адвоката. 4. Адміністративна відповідальність адвоката. 5. Цивільно-правова відповідальність адвоката в країнах ЄС та перспективи для України. 6. Кримінальна відповідальність адвоката.

11	<p>Тема 11. Актуальні проблеми участі адвоката у кримінальному судочинстві.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Правовий статус захисника: аналіз міжнародних стандартів. 2. Участь адвоката у процесі доказування : шляхи вдосконалення правового забезпечення. 3. Правова допомога свідку: проблеми вдосконалення правової регламентації повноважень адвоката. 4. Міжнародно-процесуальні стандарти захисту прав потерпілих: проблеми імплементації у національне законодавство. 5. Проблеми адвокатського розслідування. 6. Проблеми реалізації адвокатом функції медіації у кримінальному процесі. 7. Особливості здійснення захисту при наданні міжнародної-правової допомоги по кримінальним справам. 8. Реалізація захисту прав особи у процесуальній ізоляції: проблеми теорії і практики. 9. Проблеми використання адвокатом судових прецедентів для забезпечення прав та законних інтересів осіб у кримінальному судочинстві.
12	<p>Тема 12. Стратегія і тактика адвокатської діяльності.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність та значення стратегії і тактики захисту у кримінальному судочинстві. 2. Проблеми розбіжності у виборі стратегії і тактики захисту між захисником і його клієнтом та їх правові наслідки. 3. Проблеми обрання та реалізації стратегії і тактики захисту на досудових стадіях кримінального провадження. 4. Стратегія і тактика адвокатської діяльності в умовах колізійного захисту. 5. Стратегія і тактика адвоката у процесі укладання угод. 6. Проблеми обрання та реалізації стратегії і тактики захисту у суді. 7. Особливості захисної промови адвоката.
13	<p>Тема 13. Особливості участі адвоката у конституційному судочинстві.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Правова природа та роль адвоката у конституційному судочинстві. 2. Особливості організації роботи адвоката при підготовці до участі у розгляді справ Конституційним Судом України. 3. Процесуальні права та обов'язки адвоката – представника сторони у конституційному судочинстві. 4. Підготовка адвокатом звернення до Конституційного Суду і документів, які додаються до нього. 5. Участь адвоката в засіданні Конституційного Суду (дача пояснень, участь у дослідженні доказів, участь в заключних виступах сторін). 6. Особливості доказової діяльності адвоката у Конституційному судочинстві.
14	<p>Тема 14. Участь адвоката у Європейському суді з прав людини</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Правові засади захисту прав людини та основоположних свобод у Європейському суді з прав людини. 2. Правовий статус адвоката у Європейському Суді з прав людини. 3. Підстави для звернення до Європейського суду з прав людини: практика Суду і особливості українського законодавства. 4. Організація роботи адвоката на стадії подання скарги до Європейського Суду з прав людини. 5. Організація роботи адвоката на стадії підготовки та обміну змагальними листами і документами з Європейським судом з прав людини. 6. Організація роботи адвоката на стадії розгляду справи Європейським Судом з прав людини. 7. Особливості доказової діяльності адвоката у Європейському Суді з прав людини. 8. Виступ адвоката у відкритих слуханнях справи в Європейському суді з прав людини.

	9. Організація роботи адвоката на стадії виконання рішень Європейського суду з прав людини.
15	<p>Тема 15. Особливості організації та діяльності адвокатури у країнах Європейського Союзу</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сучасні системи організації адвокатської діяльності у країнах ЄС та в Україні: порівняльна характеристика. 2. Правове регулювання організації та діяльності інституту адвокатури у країнах ЄС. 3. Порядок та умови набуття статусу адвоката у країнах ЄС. 4. Загальна характеристика професійних прав адвоката та гарантій адвокатської діяльності у країнах ЄС. 5. Обов'язки адвоката. Гарантії адвокатської діяльності у країнах ЄС. 6. Моделі безоплатної правової допомоги у країнах Європейського Союзу. 7. Право на надання юридичної допомоги адвокатом іншої держави ЄС в межах ЄС. 8. Аналіз основних рішень Європейського Суду з прав людини з питань реалізації права особи на правову допомогу по різних категоріям справ.

Заочна форма

№	Теми заняття/ план
1	<p>Тема 2. Правова природа та функції інституту адвокатури.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Адвокатура як інститут надання професійної правничої допомоги, її сутність, місце та значення у юридичному механізмі захисту прав людини. 2. Міжнародно-правові стандарти щодо визначенні місця та ролі адвокатури в суспільстві. 3. Конституційний статус інституту адвокатури. 4. Правова природа, сутність та значення інституту адвокатури: вітчизняна та зарубіжна наукова доктрина. 5. Проблеми співвідношення публічного та приватного компоненту у діяльності адвокатури. 6. Адвокатура як невід'ємна частина судової системи, інституту держави. 7. Функції інституту адвокатури: дискусійні питання, перспективи розвитку та правового визначення.
2	<p>Тема 5. Адвокатура і судова влада.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Взаємодія інституту адвокатури з судовою владою: міжнародні стандарти та шляхи вдосконалення національного законодавства. 2. Порівняльно-правовий аналіз ролі та місця адвокатури в системі судової влади в Україні та країнах Європейського Союзу. 3. Сутність наукових доктрин «адвокатура - орган правосуддя», «адвокатура – помічник правосуддя». 4. Міжнародні та національні стандарти взаємодії суддів та адвокатів. 5. Правова природа обов'язків адвоката перед судом і перед своїм клієнтом: національна та зарубіжні наукові доктрини. 6. Відповідальність адвоката за проявлення неповаги до суду. 7. Зловживання адвокатом процесуальними правами: сутність, відповідальність.
3	<p>Тема 8. Деонтологічні стандарти адвокатської діяльності</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Деонтологічні стандарти адвокатської діяльності: поняття та функції. 2. Основні принципи етичної поведінки адвоката в Україні та країнах ЄС: порівняльно-правова характеристика. 3. Етика взаємовідносин адвоката і суду, адвоката та інших учасників процесу, адвоката

	та посадових осіб органів державної влади, адвоката та органів адвокатського самоврядування. 4. Етичні аспекти взаємин між адвокатами. 5. Принципи поведінки адвокатів у соціальних мережах. 6. Незалежність адвоката та види діяльності, несумісні з його статусом: порівняльний аналіз законодавства України та європейських країн.
4	Тема 12. Стратегія і тактика адвокатської діяльності. 1. Сутність та значення стратегії і тактики захисту у кримінальному судочинстві. 2. Проблеми розбіжності у виборі стратегії і тактики захисту між захисником і його клієнтом та їх правові наслідки. 3. Проблеми обрання та реалізації стратегії і тактики захисту на досудових стадіях кримінального провадження. 4. Стратегія і тактика адвокатської діяльності в умовах колізійного захисту. 5. Стратегія і тактика адвоката у процесі укладання угод. 6. Проблеми обрання та реалізації стратегії і тактики захисту у суді. 7. Особливості захисної промови адвоката.

4.2. План семінарських занять Денна форма

№	Теми заняття/ план
1	Тема1. Історичний генезис адвокатури як складова еволюції суспільства. 1. Еволюція суспільних відносин як основа виникнення права на правову допомогу та адвокатури. 2. Виникнення організованої діяльності адвокатури. 3. Характеристика адвокатури у Стародавній Греції. 4. Способи надання правової допомоги. Виникнення і становлення адвокатури в Стародавньому Римі. 5. Еволюційний розвиток інституту адвокатури в Україні. 6. Еволюційний розвиток інституту адвокатури в європейських країнах. 7. Історико-правові аспекти виникнення безоплатної правової допомоги (з моменту виникнення стародавніх держав до теперішнього часу).
2	Тема 2. Правова природа та функції інституту адвокатури. 1. Правова природа адвокатури та її місце у юридичному механізмі захисту прав людини. 2. Конституційні засади організації та діяльності інституту адвокатури. 3. Функції інституту адвокатури. 5. 4. Принципи організації та діяльності інституту адвокатури. 5. Організаційні і правові проблеми організації та діяльності адвокатури на сучасному етапі. 6. 6. Дискусійні питання встановлення абсолютного права адвоката на здійснення функцій захисту та представництва у суді. 7. Вирішення питання «адвокатської монополії» у європейських країнах.
3	Тема 3. Міжнародні стандарти організації та діяльності інституту адвокатури. 1. Класифікація, значення та загальна характеристика міжнародних стандартів організації та діяльності інституту адвокатури. 2. Міжнародні принципи (стандарти) організації та діяльності інституту адвокатури у рішеннях ЄСПЛ. 3. Рішення міжнародних судів з питань організації та діяльності адвокатури. 4. Основні засади транскордонної діяльності адвокатів.

4	<p>Тема 4. Концептуальні засади взаємодії адвокатури і держави</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Адвокатура як форма реалізації державних гарантій права на професійну правничу допомогу в умовах становлення громадянського суспільства та правової держави. 2. Міжнародні стандарти та принципи взаємодії адвокатури і держави. 3. Громадянське суспільство як середовище інституалізації адвокатури. 4. Форми та механізми взаємодії інституту адвокатури і громадянського суспільства. 5. Організаційні аспекти незалежності та самоврядності інституту адвокатури. 6. Контроль за діяльністю адвокатури з боку державних органів: порівняльно-правовий аналіз законодавства України та країн ЄС.
5	<p>Тема 5. Адвокатура і судова влада.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Місце адвокатури в системі судової влади (порівняльний аналіз законодавства України та країн ЄС). 2. Міжнародні та національні стандарти взаємодії суддів та адвокатів. 3. Обов'язки адвоката у судовому процесі: дискусійні питання. 4. Відповідальність адвоката за проявлення неповаги до суду. 5. Зловживання адвокатом процесуальними правами: сутність та правові наслідки.
6	<p>Тема 6. Принципи організації і діяльності адвокатури.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Принципи організації та діяльності інституту адвокатури та їх співвідношення з іншими правовими категоріями. 2. Характеристика принципів організації та діяльності адвокатури. 3. Основні засади (критерії) реалізації права на правову допомогу у рішеннях Європейського Суду з прав людини: принцип права на доступ до правової допомоги адвоката на ранніх стадіях кримінального провадження; принцип права на безоплатну правову допомогу; принцип права на ефективну правову допомогу та забезпечення якості правових (юридичних) послуг та інші.
7	<p>Тема 7. Адвокат як суб'єкт надання професійної правничої допомоги.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність та структура правового статусу адвоката. 2. Порядок та умови допуску до професії адвоката в Україні та країнах ЄС. 3. Професійні права адвоката в Україні та країнах ЄС: класифікація та загальна характеристика. 4. Професійні обов'язки адвоката в Україні та країнах ЄС: класифікація та загальна характеристика. 5. Поняття та система гарантій адвокатської діяльності. 6. Проблеми оподаткування адвокатської діяльності. 7. Проблеми гонорарної адвокатської практики.
8	<p>Тема 8. Деонтологічні стандарти адвокатської діяльності</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Деонтологічні стандарти адвокатської професії: поняття, завдання та функції. 2. Основні принципи етичної поведінки адвоката. 3. Етика взаємовідносин адвоката і суду, адвоката та інших учасників процесу, адвоката та посадових осіб органів державної влади, адвоката та органів адвокатського самоврядування. 4. Правові підстави представництва адвокатом інтересів органів державної влади і місцевого самоврядування в суді. 5. Культура поведінки адвоката в суді: теоретичні і практичні аспекти. 6. Право адвоката на подання скарги на незаконні дії та рішення суду. 7. Етичні аспекти взаємин між адвокатами. 8. Взаємовідносини адвокат – клієнт: правові, етичні та психологічні аспекти.

9	<p>Тема 9. Проблеми організації системи надання безоплатної правової допомоги</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Принципи державної політики у сфері надання безоплатної правової допомоги та роль адвокатури у їх реалізації. 2. Системи безоплатної правової допомоги у країнах Європейського Союзу та в Україні: порівняльна характеристика. 3. Адміністрування системи безоплатної правової допомоги в Україні та країнах Європейського Союзу. 4. Проблеми оцінки якості надання безоплатної правової допомоги: зарубіжний досвід та шляхи вдосконалення правової регламентації в Україні. 5. Характеристика основних рішень Європейського Суду з прав людини з питань реалізації права особи на правову допомогу по різних категоріям справ.
10	<p>Тема 10. Юридична відповідальність адвоката</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Інститут юридичної відповідальності адвоката: теоретичні та практичні проблеми. 2. Міжнародні стандарти юридичної відповідальності адвоката. 3. Зобов'язання держави щодо захисту адвокатів від несправедливого або довільного дисциплінарного переслідування і стягнення у рішеннях ЄСПЛ. 4. Принцип пропорційності санкцій: міжнародні стандарти та національне законодавство. 5. Міжнародні стандарти відповідальності адвоката за шкоду, вчинену клієнту. 6. Дисциплінарна відповідальність адвоката. 7. Відповідальність адвоката за порушення деонтологічних засад адвокатської діяльності. 8. Адміністративна відповідальність адвоката. 9. Кримінальна відповідальність адвоката.
11	<p>Тема 11. Актуальні проблеми участі адвоката у кримінальному судочинстві.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Правовий статус захисника: аналіз міжнародних стандартів. 2. Участь адвоката у процесі доказування : шляхи вдосконалення правового забезпечення. 3. Правова допомога свідку: проблеми вдосконалення правової регламентації повноважень адвоката. 4. Міжнародно-процесуальні стандарти захисту прав потерпілих: проблеми імплементації у національне законодавство. 5. Проблеми адвокатського розслідування. 6. Проблеми реалізації адвокатом функції медіації у кримінальному процесі. 7. Особливості здійснення захисту при наданні міжнародної-правової допомоги по кримінальним справам. 8. Реалізація захисту прав особи у процесуальній ізоляції: проблеми теорії і практики. 9. Проблеми використання адвокатом судових прецедентів для забезпечення прав та законних інтересів осіб у кримінальному судочинстві.
12	<p>Тема 12. Стратегія і тактика адвокатської діяльності.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність та значення стратегії і тактики захисту у кримінальному судочинстві. 2. Проблеми розбіжності у виборі стратегії і тактики захисту між захисником і його клієнтом та їх правові наслідки. 3. Проблеми обрання та реалізації стратегії і тактики захисту на досудових стадіях кримінального провадження. 4. Стратегія і тактика адвокатської діяльності в умовах колізійного захисту. 5. Стратегія і тактика адвоката у процесі укладання угод. 6. Проблеми обрання та реалізації стратегії і тактики захисту у суді. 7. Особливості захисної промови адвоката.

13	<p>Тема 13. Особливості участі адвоката у конституційному судочинстві.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Правова природа та роль адвоката у конституційному судочинстві. 2. Особливості організації роботи адвоката при підготовці до участі у розгляді справ Конституційним Судом України. 3. Процесуальні права та обов'язки адвоката – представника сторони у конституційному судочинстві. 4. Підготовка адвокатом звернення до Конституційного Суду і документів, які додаються до нього. 5. Участь адвоката в засіданні Конституційного Суду (дача пояснень, участь у дослідженні доказів, участь в заключних виступах сторін). 6. Особливості доказової діяльності адвоката у Конституційному судочинстві.
14	<p>Тема 14. Участь адвоката у Європейському суді з прав людини</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Правові засади захисту прав людини та основоположних свобод у Європейському суді з прав людини. 2. Правовий статус адвоката у Європейському Суді з прав людини. 3. Підстави для звернення до Європейського суду з прав людини: практика Суду і особливості українського законодавства. 4. Організація роботи адвоката на стадії подання скарги до Європейського Суду з прав людини. 5. Організація роботи адвоката на стадії підготовки та обміну змагальними листами і документами з Європейським судом з прав людини. 6. Організація роботи адвоката на стадії розгляду справи Європейським Судом з прав людини. 7. Особливості доказової діяльності адвоката у Європейському Суді з прав людини. 8. Виступ адвоката у відкритих слуханнях справи в Європейському суді з прав людини. 9. Організація роботи адвоката на стадії виконання рішень Європейського суду з прав.
15	<p>Тема 15. Особливості організації та діяльності адвокатури у країнах Європейського Союзу</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сучасні системи організації адвокатської діяльності у країнах ЄС. 2. Правове регулювання організації та діяльності інституту адвокатури у країнах ЄС. 3. Порядок та умови набуття статусу адвоката у країнах ЄС. 4. Професійні права та обов'язки адвоката. 5. Право на надання юридичної допомоги адвокатом іншої держави ЄС в межах ЄС. 6. Гарантії адвокатської діяльності. 7. Моделі безоплатної правової допомоги у країнах Європейського Союзу. 8. Адміністрування системи безоплатної правової допомоги у країнах Європейського Союзу та в Україні: шляхи оптимізації. 9. Характеристика основних рішень Європейського Суду з прав людини з питань реалізації права особи на правову допомогу по різних категоріям справ

Заочна форма

№	Теми заняття/ план
1	<p>Тема 4. Концептуальні засади взаємодії адвокатури і держави</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Адвокатура як форма реалізації державних гарантій права на професійну правничу допомогу в умовах становлення громадянського суспільства та правової держави. 2. Міжнародні стандарти та принципи взаємодії адвокатури і держави. 3. Громадянське суспільство як середовище інституалізації адвокатури. 4. Форми та механізми взаємодії інституту адвокатури і громадянського суспільства. 5. Організаційні аспекти незалежності та самоврядності інституту адвокатури. 6. Контроль за діяльністю адвокатури з боку державних органів:

	порівняльно-правовий аналіз законодавства України та країн ЄС.
2	<p>Тема 7. Адвокат як суб'єкт надання професійної правничої допомоги.</p> <p>1. Сутність та структура правового статусу адвоката. 2. Порядок та умови допуску до професії адвоката в Україні та країнах ЄС. 3. Професійні права адвоката в Україні та країнах ЄС: класифікація та загальна характеристика. 4. Професійні обов'язки адвоката в Україні та країнах ЄС: класифікація та загальна характеристика. 5. Поняття та система гарантій адвокатської діяльності. 6. Проблеми оподаткування адвокатської діяльності.</p>
3	<p>Тема 9. Проблеми організації системи надання безоплатної правової допомоги</p> <p>1. Принципи державної політики у сфері надання безоплатної правової допомоги та роль адвокатури у їх реалізації. 2. Системи безоплатної правової допомоги у країнах Європейського Союзу та в Україні: порівняльна характеристика. 3. Адміністрування системи безоплатної правової допомоги в Україні та країнах Європейського Союзу. 4. Проблеми оцінки якості надання безоплатної правової допомоги: зарубіжний досвід та шляхи вдосконалення правової регламентації в Україні. 5. Характеристика основних рішень Європейського Суду з прав людини з питань реалізації права особи на правову допомогу по різних категоріям справ.</p>

4.3. Завдання для самостійної роботи

Денна форма

Самостійна робота студентів здійснюється у таких формах:

- опрацювання нової наукової та навчальної літератури, законодавчих актів зарубіжних країн;
- робота над кейсами з питань прийняття й виконання адміністративних актів;
- виконання практичних завдань, самотестування;
- написання есе та рефератів;
- підготовка тез доповідей на науково-практичні конференції;
- участь у конкурсах студентських наукових праць;
- підготовка до практичних занять, колоквиумів і тестування.

1. До теми: Історичний генезис адвокатури як складова еволюції суспільства.

1. Провести письмовий аналіз теорії адвокатури та праць науковців за обраним періодом її розвитку:

1) дореволюційний період розвитку та його представники (Є.В. Васьковський, М.М. Вінавер, Л.Є. Владиміров, О.Н. Стоянов, А.Л. Пестржецкий, І.Я. Фойницький, А. Ф. Коні, та ін.) та їх основні наукові праці;

2) представники радянського періоду (М. М. Полянський, М. С. Строгович, В. М. Савицький, А. Л. Ривлін, Ю. М. Грошевий, С. А. Альперт, В. С. Зеленецький та ін.) та їх основні наукові праці;

3) розвиток теорії адвокатури у незалежній Україні. Основні наукові школи та їх представники: А.М. Бірюкова, Т. В. Варфоломеєва, С.В. Гончаренко, Я.П. Зейкан, М.

Погорецький, О.Д. Святоцький, С.Ф. Сафулько, О.Г. Яновська, Н.В. Хмелевська, (Київська наукова школа); М. Р. Аракелян, Ю.Є. Полянський, Н.М. Бакаянова (Одеська наукова школа); Т.Б. Вільчик, А.В. Іванцова, В.М. Ісакова, Л.В. Тацій, П.В. Хотенець (Харківська наукова школа); В.Т. Нор, І.Ю. Гловацький, В.О. Святоцька (Львівська наукова школа), В.В. Заборовський (Ужгородський університет) та ін.

2. Підготувати доповідь про життя та діяльність відомих адвокатів дореволюційного періоду розвитку адвокатури.

3. Визначити та обґрунтувати перспективи подальших наукових досліджень у галузі науки про адвокатуру - теорії адвокатури.

2. До теми: Правова природа та функції інституту адвокатури

1. Здійсніть аналіз міжнародних документів щодо:

1) Визначення ролі та місця адвокатури у суспільстві.

2) Незалежності адвокатури та встановлення можливих меж втручання з боку держави в її діяльність.

3) «Монополія адвокатської діяльності» в Україні та країнах ЄС: порівняльно - правовий аналіз».

2. Здійсніть аналіз судових рішень:

1) ЄСПЛ щодо ролі та місця адвокатури у суспільстві.

2) Верховного суду щодо надання правничої допомоги адвокатами.

3. Підготуйте наукову доповідь на тему:

1) «Конституційне регулювання адвокатської діяльності в Україні та країнах ЄС».

2) «Функції інституту адвокатури України, порівняльна характеристика з функціями адвокатури європейських країн».

3) «Правова природа інституту адвокатури. Адвокатура інститут громадянського суспільства?».

4. Проаналізуйте рішення Касаційного адміністративного суду Верховного Суду від 30.05.2018 р. у справі N 466/1367/16-а (Режим доступу: <https://ips.ligazakon.net/document/view/VS181282?an=1>) у частині щодо правової природи адвокатури та особливого характеру адвокатської професії.

5. Підготуйтеся до наукового диспуту на тему: «Монополія адвокатської діяльності»: аргументи «за» та «проти».

3. До теми: Міжнародні стандарти організації та діяльності інституту адвокатури.

1. Підготуйте наукову доповідь на тему:

1) «Страхування адвокатської діяльності у країнах ЄС та перспективи для України».

2) «Спеціалізація адвокатської діяльності у країнах ЄС та перспективи для України».

3) «Ліцензування адвокатської діяльності у країнах ЄС та перспективи для України».

4) «Основні положення Хартії основних прав Європейського Союзу 2000 р. щодо організації та діяльності інституту адвокатури».

5) «Інститут адвокатської таємниці: проблеми законодавчого врегулювання та практичної реалізації».

6) «Принцип незалежності адвокатури: правове регулювання та практика країн ЄС та України».

7) «Принцип несумісності адвокатської діяльності з іншими видами діяльності в Україні та країнах ЄС».

2. Здійснить аналіз рішень ЄСПЛ щодо порушення права на кваліфіковану правову допомогу: Справа від 12 червня 2008 року у справі Яременко проти України (скарга № 32092/02), § 85, від 13 лютого 2001 року по справі Кромбах (Krombach) проти Франції (скарга № 29731/96), § 89, від 27 листопада 2008 року у справі Салдуз (Salduz) проти Туреччини (скарга № 3639102), від 8 лютого 1996 року по справі Джон Мюррей (John Murray) проти Сполученого Королівства (скарга № 18731/91), § 63, від 20 травня 2010 р справі Ларін проти Росії (скарга № 15034/02), § 34, від 23 листопада 1993 р справі Поїтримол (Poitrimol) проти Франції (скарга № 14032/88), § 34-35; від 11 грудня 2008 року у справі Пановіц (Panovits) проти Кіпру (скарга № 4268/04) та вже згадуване рішення Великої палати від 15 грудня 2005 року по справі Кіпріану (Kyprianou) проти Кіпру (скарга № 73797/01).

3. Здійснить порівняльний аналіз національного та зарубіжного законодавства щодо тлумачення принципу «уникнення конфлікту інтересів».

4. Вирішить рекомендовані кейси:

Кейс № 1 Адвокат Петренко В.С. здійснював представництво інтересів юридичної фірми по різних судовим справам. У серпні 2017 р. адвокат разом з двома колегами створили адвокатське об'єднання. Проте, дізнавшись про дану подію, юридична фірма відмовилось від співпраці з адвокатом Петренко В.С., посиляючись на те, що при вступі до адвокатського об'єднання адвокатом буде порушено адвокатську таємницю відносно товариства. Чи вірними є доводи юридичної фірми? Як співвідносяться принцип гласності в діяльності адвокатського об'єднання з принципом конфіденційності адвокатської діяльності?

Кейс № 2 Адвокат В. захищаючи клієнта А. в справі щодо ухилю від сплати податків, з'ясував, що А. легалізує (відмиває) доходи, одержані злочинним шляхом. Адвокат В. повідомив про цей факт в правоохоронні органи, посиляючись на п. 6 ст. 22 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» (особливості збереження адвокатської таємниці). Чи порушено в даному випадку адвокатську таємницю? Якщо так, яку відповідальність має понести адвокат? Наведіть приклади порушення адвокатської таємниці.

4. До теми: Концептуальні засади взаємодії адвокатури і держави.

1. Підготуйте наукову доповідь на тему:

1) «Міжнародні стандарти та принципи взаємодії адвокатури і держави».

2) «Самоврядування органів адвокатури в Україні та країнах ЄС: порівняльно-правова характеристика законодавства».

3) «Взаємодія адвокатури та органів держави в Україні та країнах ЄС».

2. Здійснить аналіз:

1) Звітів НАА України щодо порушення прав адвокатів за останні роки.

2) Діяльності комітету Комітет захисту прав адвокатів та гарантій адвокатської діяльності утворений згідно з рішенням Ради адвокатів України від 16 лютого 2013 року.

3) Порухень прав адвокатів та гарантій адвокатської діяльності в інших країнах.

3. Підготуйте есе на тему: «Абсолютна незалежність адвокатури та адвокатів: аргументи «за» та «проти».

5. До теми: Адвокатура і судова влада.

1 Підготуйте наукову доповідь на тему:

1) «Адвокатура у системі судової влади: міжнародні стандарти та національне законодавство».

2) «Відповідальність адвоката за проявлення неповаги до суду в Україні та країнах ЄС».

3) «Відповідальність адвоката за зловживання а процесуальними правами в Україні та країнах ЄС».

2. Здійсніть аналіз практики з питань притягнення адвокатів до відповідальності за:

1) проявлення неповаги до суду;

2) зловживання процесуальними правами.

3. Здійсніть аналіз практики ЄСПЛ щодо права адвоката на свободу висловлювань думок у ході судового розгляду ЄСПЛ (Постановление по делу Никула (Nikula) против Финляндии, § 49; Постановление по делу Стеур (Steur) против Нидерландов, § 37. 11 Постановление Большой Палаты по делу Киприану (Kyprianou) против Кипра, § 175 та інші).

4. Проаналізуйте рішення ЄСПЛ щодо ролі адвокатів у відправленні правосуддя (Постановление от 28 октября 2003 года по делу Стеур (Steur) против Нидерландов, жалоба № 39657/98, § 38; Решение от 24 января 2008 года по делу Coutant против Франции, жалоба № 17155/03; Постановление по делу Морис (Morice) против Франции та інші).

5. Сформулюйте пропозиції щодо: Правового регулювання місця та ролі адвокатури у системі судової влади в Україні.

6. Вирішіть кейс:

Кейс № 1. Проаналізуйте законність рішення Апеляційного суду щодо поведінки адвоката в суді. В чому полягає неповага до суду?

ОСОБА_2, будучи захисником обвинуваченого ОСОБА_3 за ст. 119 ч. 1 КК України у кримінальному провадженні № 316/917/16к, знаходячись у залі судового засідання № 1 Енергодарського міського суду під час судового засідання за вищезазначеним кримінальним провадженням, порушила порядок судового засідання, не реагувала на зауваження головуючого, чим проявила неповагу до суду. Апеляц суд скасував постанову – суд дійшов до суперечних висновків, вважаючи за встановлені обставини, які не викладені в протоколі про адміністративне правопорушення, а саме зазначивши, що ОСОБА_1 порушила порядок судового засідання, не реагувала на зауваження головуючого, чим проявила неповагу до суду. При цьому суд не конкретизував у чому саме виразилося порушення порядку судового засідання з боку ОСОБА_1 та не зазначив як співвідноситься такий прояв

неповаги до суду, як нереагування на зауваження головуючого, з диспозицією ст. 185-3 КУпАП, згідно якої неповага до суду може полягати, зокрема в невідкоренні осіб розпорядженню головуючого. Розглядаючи питання про відповідальність за неповагу до суду, суд повинен чітко визначити чотири елементи протиправного діяння: об'єкт зазіхання, об'єктивну і суб'єктивну його сторони, суб'єкт правопорушення. У ч. 1 ст. 185-3 КУпАП чітко виражені два критерії - це суб'єкт правопорушення й об'єктивна сторона цього правопорушення. Суб'єктом правопорушення за даною нормою закону можуть бути лише свідок, потерпілий, позивач, відповідач, інші громадяни. Перелік цих осіб законом встановлений як вичерпний і розширювальному тлумаченню не підлягає. Суд першої інстанції не привів належного аргументування того, чому він визнав захисника суб'єктом даного правопорушення. За таких обставин, постанова суду першої інстанції підлягає скасуванню як незаконна і необґрунтована, а справа про адміністративне правопорушення стосовно ОСОБА_1 підлягає закриттю на підставі п. 1 ч. 1 ст. 247 КУпАП, за відсутністю в її діях складу адміністративного правопорушення.

На підставі викладеного, керуючись ст. 294 КУпАП суддя П О С Т А Н О В И В: Поновити ОСОБА_1 строк на апеляційне оскарження постанови судді Енрегодарського міського суду Запорізької області від 26 серпня 2016 року. Апеляційну скаргу задовольнити, постанову судді Енрегодарського районного суду Запорізької області від 26 серпня 2016 року стосовно ОСОБА_1 скасувати.

6. До теми: Принципи організації і діяльності адвокатури.

1. Здійснить порівняльний аналіз національного та зарубіжного законодавства щодо тлумачення принципу «уникнення конфлікту інтересів».

2. Підготуйте наукову доповідь на тему:

«Інститут адвокатської таємниці: проблеми законодавчого врегулювання та практичної реалізації».

«Принцип незалежності адвокатури: правове регулювання та практика країн ЄС та України».

«Принцип несумісності адвокатської діяльності з іншими видами діяльності в Україні та країнах ЄС».

3. Вирішить рекомендовані кейси:

Кейс № 1

Здійснити аналіз Постанови Касаційного адміністративного суду Верховного Суду (Постанова від 30 листопада 2022 року, справа 520/1285/2020) та з'ясувати сутність специфіки цілей і завдань адвокатури, яка вимагає, як необхідної умови належного здійснення адвокатської діяльності, максимальної незалежності адвоката у виконанні своїх професійних прав і обов'язків.

I. Суть спору

1. Позивач звернувся до суду з позовом до Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури Харківської області, треті особи: Рада адвокатів Харківської області, Вища кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури, ОСОБА_2, Національне агентство з питань запобігання корупції, у якому з урахуванням збільшених позовних вимог просив:

1.1. визнати протиправним та скасувати рішення Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури Харківської області про порушення дисциплінарної справи від 14.01.2020;

1.2. визнати протиправним та скасувати рішення Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури Харківської області про притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності від 19.05.2020.

1.3. Позовні вимоги обґрунтовані тим, що позивач не погоджується з оскаржуваними рішеннями, вважає їх незаконними, безпідставними та такими, що порушують його права. Позивач вважає, що вказані рішення є упередженими та не відповідають дійсності та об'єктивним обставинам справи, які мали місце. Позивач вважає, що підстави для притягнення його до дисциплінарної відповідальності відсутні, а подана скарга, що стала однією з підстав для прийняття оскаржуваного рішення, є передчасною та необґрунтованою, яка фактично втручається в хід досудового слідства та суперечить йому. Також, позивач вважає, що під час проведення дисциплінарного засідання відповідачем допущено низку порушень, що призвело до прийняття безпідставного та необґрунтованого рішення про притягнення позивача до дисциплінарної відповідальності.

II. Рішення судів першої та апеляційної інстанцій і мотиви їх ухвалення

2.1. Рішенням Харківського окружного адміністративного суду від 15.09.2020 року, залишеним без змін постановою Другого апеляційного адміністративного суду від 07 липня 2021 року, відмовлено у задоволенні позову.

2.2. Відмовляючи у задоволенні позову суд першої інстанції, з висновком якого погодився суд апеляційної інстанції, виходив з того, що відповідач при прийнятті оскаржуваних рішень діяв правомірно, оскільки зібраними в матеріалах дисциплінарної справи доказами підтверджується факт конфіденційної співпраці позивача з правоохоронними органами, тобто використання статусу адвоката не для здійснення незалежної професійної діяльності, захисту чи представництва, або надання інших видів правової допомоги клієнту.

III. Касаційне оскарження

3.2. На обґрунтування підстави оскарження скаргник вказує про відсутність висновку Верховного Суду щодо правомірності притягнення адвоката-викривача за пунктом 8 частини першої статті 23 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», підпунктами 2, 3, 5 частини другої статті 34 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», тобто за порушення Правил адвокатської етики, Присяги адвоката, які у даному випадку є негативним заходом впливу у зв'язку з викриванням, без дослідження таких фактичних обставин та без врахування пункту 12 частини другої статті 533, частини 1, 3 статті 534, статті 538, пункту 3 Прикінцевих положень Закону України «Про запобігання корупції».

Правова позиція чинна

У спірних правовідносинах підлягають застосуванню ч. 1 ст. 246 та ч. 2 ст. 275 Кримінального процесуального кодексу України, з огляду на приписи яких адвокат в порушення вимог Закону України "Про адвокатуру та адвокатську діяльність", Правил адвокатської етики, Присяги адвоката України допустив

конфіденційне співробітництво з органами досудового розслідування, що могло призвести до розголошення адвокатської таємниці.

Враховуючи наведене, при вирішенні цієї справи суди попередніх інстанцій дійшли обґрунтованого висновку про те, що рішення Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури про порушення дисциплінарної справи та про притягнення позивача як адвоката до дисциплінарної відповідальності у розуміння частини 2 статті 2 КАС України є законними та обґрунтованими.

URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107631290>

7. До теми: Адвокат як суб'єкт надання професійної правничої допомоги.

1. Підготуйте наукову доповідь на тему:

1) «Інститут адвокатської таємниці: проблеми законодавчого врегулювання та практичної реалізації».

«Принцип незалежності адвокатури: правове регулювання та практика країн ЄС та України».

«Принцип несумісності адвокатської діяльності з іншими видами діяльності в Україні та країнах ЄС».

2. Проаналізуйте практику ЄСПЛ щодо права на здійснення адвокатської діяльності (від 28 жовтня 1987 року по справі Н. проти Бельгії, скарга № 8950/80, § 47; від 24 травня 2005 року по справі Бузеску (Buzescu) проти Румунії, скарга № 61302/00, §§ 8182, від 5 липня 2005 року по справі Турчанік (Turczanik) проти Польщі, скарга № 38064/97, §§ 50-52; від 23 червня 1994 року по справі Де Моор (De Moor) проти Франції, скарга № 16997/90 та інші).

3. Проаналізуйте рішення Верховного Суду від 12.06.2018 р. у справі № 462/9002/14-ц щодо «гонорару успіху» адвоката. (Режим доступу: <https://ips.ligazakon.net/document/view/VS181273>) т 4. Проаналізуйте рішення ЄСПЛ від 26.07.2018 року у справі «Бартая проти Грузії». (Режим доступу: <https://www.echr.com.ua/translation/spravabartaya-protigruzi%D1%97-pres-reliz/>).

5. Вирішити рекомендовані кейси:

Кейс № 1

Проаналізувати Постанову Касаційного адміністративного суду Верховного Суду від 15 серпня 2019 року у справі № 816/341/16 на предмет врахування витрат адвоката при оподаткуванні доходів отриманих від здійснення адвокатської діяльності.

Справа № 816/341/16

I інстанція та апеляційне оскарження

У березні 2016 року ОСОБА_1 (далі - позивач) звернувся до суду з позовом до Головного управління Державної фіскальної служби у Полтавській області (далі - відповідач/контролюючий орган) про скасування індивідуальної податкової консультації від 08.02.2016 №116/Л/16-31-17-01-26.

Обґрунтовуючи позовну заяву зазначив, що документально підтвержені витрати адвоката, пов'язані з рекламою його послуг, повинні враховуватись при визначенні його чистого оподаткованого доходу, оскільки прямо пов'язані із здійсненням професійної діяльності, а тому податкова консультація, яка обґрунтована посиланням на Узагальнюючу податкову консультацію щодо деяких питань оподаткування фізичних осіб, які провадять незалежну професійну діяльність (приватних нотаріусів, адвокатів), затверджену наказом ДПС України від 24.12.2012 №1185, про відсутність права адвоката враховувати вказані витрати до сукупного чистого доходу, підлягає скасуванню.

Постановою Полтавського окружного адміністративного суду від 30 березня 2016 року, залишеною без змін ухвалою Харківського апеляційного адміністративного суду від 17 травня 2016 року, позов задоволено; скасовано індивідуальну податкову консультацію Головного управління ДФС у Полтавській області, викладену в листі №116/Л/16-31-17-01-26 від 08.02.2016.

Ухвалюючи такі рішення, суди попередніх інстанцій виходили з того, що документально підтвердженні витрати адвоката, понесені ним у зв'язку з придбанням рекламних послуг щодо розповсюдження інформації про його професійну діяльність, можуть враховуватись при визначенні оподаткованого доходу, що відповідає положенням підпункту 177.4.4 пункту 177.4 статті 177 ПК України, відповідно до якого до переліку витрат, безпосередньо пов'язаних з отриманням доходів, належать інші витрати, до складу яких включаються витрати, пов'язані з веденням господарської діяльності, які не зазначені в підпунктах 177.4.1 - 177.4.3 цього пункту, зокрема, витрати на послуги реклами.

II Касаційне оскарження

Касаційний адміністративний суд Верховного Суду **ПОСТАНОВИВ**: Касаційну скаргу Головного управління Державної фіскальної служби в Полтавській області залишити без задоволення, а постанову Полтавського окружного адміністративного суду від 30 березня 2016 року та ухвалу Харківського апеляційного адміністративного суду від 17 травня 2016 року - без змін.

Правова позиція чинна

Відповідно до положень пп. 177.4.4 п. 177.4 ст. 177 ПК України, до переліку витрат, безпосередньо пов'язаних з отриманням доходів, належать інші витрати, до складу яких включаються витрати, що пов'язані з веденням господарської діяльності, які не зазначені в п.п. 177.4.1-177.4.3 п. 177.4 ст. 177 ПК України, зокрема, витрати на послуги реклами. Отже, документально підтверджені витрати адвоката, понесені ним у зв'язку з придбанням рекламних послуг щодо розповсюдження інформації про його професійну діяльність можуть враховуватись при визначенні оподаткованого доходу.

URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/83692112>

8. До теми: Деонтологічні стандарти адвокатської діяльності

1. Підготуйте наукову доповідь на тему:

1) «Деонтологічні стандарти адвокатської професії у країнах ЄС» (обрати одну або декілька країн).

2) «Етика взаємовідносин адвоката і суду: національна та зарубіжна наукові доктрини».

3) «Культура поведінки адвоката в суді: теоретичні і практичні аспекти».

2. Проаналізуйте рішення Європейського суду з прав людини щодо:

1) меж допустимої критики суду з боку адвоката (наприклад, *Справа Чеферин проти Словенії (ČEFERIN v. SLOVENIA, no. 40975/08)*,

2) ролі органів адвокатського самоврядування у дотриманні професійних правил етики у рішеннях ЄСПЛ (від 24 травня 2005 року по справі Бузеску (*Buzescu*) проти Румунії, § 78, від 24 лютого 1994 року по справі Косадо Кока (*Casado Coca*) проти Іспанії (скарга 15450/89), § 55).

3. Проаналізуйте практику притягнення адвоката до відповідальності за порушення етичних стандартів адвокатської діяльності за останні роки.

9. До теми: Проблеми організації системи надання безоплатної правової допомоги

Справа № 359/4206/19

Короткий зміст рішення судів першої та апеляційної інстанції

Рішенням Бориспільського міськрайонного суду Київської області від 02 березня 2020 року, залишеним без змін постановою Київського апеляційного суду від 08 липня 2020 року, позов ОСОБА_1 задоволено частково.

Визнано недійсним свідоцтво про право на спадщину за законом, видане 25 липня 2013 року приватним нотаріусом Бориспільського міського нотаріального округу Дідок В. В. на ім'я ОСОБА_2 щодо 1/5 частки в квартирі АДРЕСА_1, зареєстроване в реєстрі за №939.

Скасовано державну реєстрацію за ОСОБА_2 права власності на 1/5 частку в квартирі АДРЕСА_1, здійснену на підставі вказаного свідоцтва про право на спадщину за законом.

У задоволенні позову в частині вимог про стягнення моральної шкоди відмовлено. Вирішено питання судових витрат.

Суд першої інстанції з висновками якого погодився апеляційний суд, виходив з того, що про оспорюване свідоцтво про право на спадщину за законом ОСОБА_1 дізналась ще 19 жовтня 2015 року і з того дня розпочався трирічний строк позовної давності. Перебіг цього строку закінчився 19 жовтня 2018 року. З позовом до суду вона звернулася лише 16 травня 2019 року, тобто з пропуском позовної давності. Однак зі змісту пред'явленого позову вбачається, що у зв'язку зі скрутним матеріальним становищем позивач була позбавлена можливості скористатись ефективною та кваліфікованою правовою допомогою. Ця обставина об'єктивно

перешкодила ОСОБА_1 вчасно пред'явити позов до суду та є поважною, тому позовна давність підлягає поновленню.

ОСОБА_1 як спадкоємець першої черги за законом після смерті ОСОБА_3 в установленому законом порядку прийняла спадщину, відтак ОСОБА_2, який є спадкоємцем другої черги за законом, не набув права на спадкування після смерті ОСОБА_3, тому вимоги про визнання недійсним свідоцтва про право на спадщину за законом, виданого на ім'я ОСОБА_2, та скасування державної реєстрації за ним права власності на 1/5 частині спірної квартири підлягають задоволенню.

Вимоги про відшкодування моральної шкоди задоволенню не підлягають у зв'язку з їх недоведеністю.

Короткий зміст та узагальнені доводи касаційної скарги

У серпні 2020 року ОСОБА_2 звернувся до Верховного Суду з касаційною скаргою, в якій просив скасувати рішення Бориспільського міськрайонного суду Київської області від 02 березня 2020 року та постанову Київського апеляційного суду від 08 липня 2020 року і ухвалити нове рішення про відмову в задоволенні позову ОСОБА_1.

В обґрунтування касаційної скарги зазначав, що апеляційний суд застосував норми права без урахування висновків щодо застосування норм права у подібних правовідносинах, викладених у постановках Верховного Суду від 30 березня 2020 року в справі №826/10808/18, від 06 березня 2018 року в справі №819/1224/15-ц.

Також оскаржив судові рішення з підстав, передбачених частиною третьою статті 411 ЦПК України (пункт 4 частини другої статті 389 ЦПК України).

Вказував, що визнаючи поважною причиною пропуску строку на звернення до суду той факт, що позивач була позбавлена можливості скористатись ефективною та кваліфікованою правовою допомогою у зв'язку зі скрутним матеріальним становищем, суди не врахували передбаченої законодавством можливості звернутися за отриманням безоплатної правової допомоги, а також звернутися до суду з клопотанням про відстрочення, розстрочення сплати судового збору, зменшення його розміру або звільнення від його сплати.

Позивач не зверталася до суду із заявою про поновлення позовної давності. Тому визначаючи поважною причину пропуску ОСОБА_1 позовної давності з власної ініціативи, суд першої інстанції порушив принцип диспозитивності цивільного судочинства.

Правова позиція чинна

Доводи позивачки про поважність причин пропуску позовної давності Верховний Суд визнає необґрунтованими, оскільки позивач не була позбавлена можливості звернутися за отриманням безоплатної правової допомоги відповідно до Закону України «Про безоплатну правову допомогу». Обставина скрутного матеріального становища і неможливості у

зв'язку з цим звернутися за правовою допомогою не пов'язана з дійсними труднощами для звернення до суду з позовом у встановлений законом строк.

URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/100240396>

Кейс № 2

Справа № 1-32/06

I. Короткий зміст рішень судів

1. Вироком Апеляційного суду Одеської області від 04 вересня 2006 року ОСОБА_3 засуджено за сукупністю злочинів, передбачених ч. 3 ст. 15, пунктами 1, 6 ч. 2 ст. 115, п. 6 ч. 2 ст. 115, ч. 3, 4 ст. 187, ч. 1 ст. 263, ст. 348 КК України, і на підставі ч. 1 ст. 70 КК України шляхом поглинення менш суворого покарання більш суворим остаточно визначено покарання у виді довічного позбавлення волі.

2. За вироком суду ОСОБА_3 визнано винним у незаконному придбанні, носінні та зберіганні вогнепальної зброї, вчиненні двох розбійних нападів із метою заволодіння чужим майном, поєднаних з насильством, небезпечним для життя і здоров'я особи, яка зазнала нападу, за попередньою змовою групою осіб, поєднаних з проникненням у приміщення, житло, із заподіянням тяжких тілесних ушкоджень, в умисному вбивстві іншої особи з корисливих мотивів та замаху на вбивство двох осіб із корисливих мотивів, замаху на вбивство працівника правоохоронного органу в зв'язку із виконанням цим працівником службових обов'язків, за наступних обставин.

7. Ухвалою Верховного Суду України від 30 січня 2007 року вирок суду щодо ОСОБА_3 залишено без зміни.

8. Вказаним вироком, який залишено без зміни Верховним Судом України, засуджено ОСОБА_5, щодо якого питання про перегляд зазначених вище рішень судів, не ставиться.

Короткий зміст рішення Європейського суду з прав людини

9. Рішенням Європейського суду з прав людини (далі - ЄСПЛ, Суд) від 01 лютого 2018 року у справі «ОСОБА_3 проти України» (заява №39555/07) констатовано порушення щодо ОСОБА_3 таких положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 року (далі - Конвенція): пункту 1 та підпункту «с» пункту 3 статті 6 у зв'язку з ненаданням заявнику безоплатної правової допомоги під час провадження у Верховному Суді України; пункту 1 статті 6 у зв'язку з порушенням принципу рівності сторін під час провадження у Верховному Суді України.

10. При цьому ЄСПЛ указав, що згідно з його практикою гарантія права на безоплатну правову допомогу, яка передбачена пунктом 1 та підпунктом «с» пункту 3 статті 6 Конвенції, не припиняє своєї дії після закінчення провадження в суді першої інстанції. Таке право обвинувачених у вчиненні злочинів як гарантія залежить від двох умов: якщо така особа не має достатньо коштів для оплати правової допомоги та якщо інтереси правосуддя вимагають, щоб цій особі була надана така допомога.

Правова позиція чинна

Велика Палата Верховного Суду у зв'язку з встановленням Європейським судом з прав людини у рішенні в справі «Радченко проти України» порушень пункту 1 та підпункту «с» пункту 3 статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, які виявились у розгляді кримінальної справи щодо нього в касаційному порядку без участі захисника, задовольнила частково заяву про перегляд і скасувала рішення суду касаційної інстанції.

URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/74630438>

1.2. Дайте відповіді на такі запитання:

1.2.1. Чи має право адвокат який надає безоплатну вторинну правову допомогу відмовитись від захисту? Якщо так, то на яких підставах?

1.2.2. Які дії має вчинити Центр з надання безоплатної правової допомоги, якщо сталася така відмова?

10. До теми: Юридична відповідальність адвоката

1. Підготуйте наукову доповідь на тему:

- 1) «Дисциплінарна відповідальність адвоката: порівняльно-правовий аналіз законодавства країн ЄС та України».
- 2) «Питання цивільно-правової відповідальності адвокатів в Україні та країнах ЄС».
- 3) «Кримінальна відповідальність адвоката в Україні та країнах ЄС».
- 4) «Особливості відповідальності адвоката за порушення правил адвокатської етики в країнах ЄС».
- 5) «Адміністративна відповідальність адвоката в Україні та країнах ЄС».

2. Вирішіть кейси:

Кейс № 1

Справа 822/1734/18

Верховний Суд розглянувши в порядку письмового провадження касаційну скаргу Товариства з обмеженою відповідальністю "Хмельницькі барви" на ухвалу Хмельницького окружного адміністративного суду від 17 травня 2018 року (суддя Тарновецький І.І.) та постанову Вінницького апеляційного адміністративного суду від 12 червня 2018 року (головуючий суддя Совгира Д.І., судді: Загороднюк А.Г., Курко О.П.) у справі за позовом Товариства з обмеженою відповідальністю "Хмельницькі барви" до Головного управління ДФС у Хмельницькій області про визнання протиправним та скасування податкового повідомлення-рішення,

Встановив:

В травні 2018 року Товариство з обмеженою відповідальністю "Хмельницькі барви" звернулось до Хмельницького окружного адміністративного суду з позовом до Головного управління ДФС у Хмельницькій області про визнання протиправним та скасування податкового повідомлення-рішення форми «В1» від 14 грудня 2017 року №0011011402.

Ухвалою Хмельницького окружного адміністративного суду від 17 травня 2018 року, залишеною без змін постановою Вінницького апеляційного адміністративного

суду від 12 червня 2018 року, позовну заяву Товариства з обмеженою відповідальністю "Хмельницькі барви" повернуто особі, що її подала на підставі пункту 3 частини 4 статті 169 Кодексу адміністративного судочинства України (далі - КАС України).

Постановляючи ухвалу, суд першої інстанції, з яким погодився апеляційний суд, зазначив, що на поданій в підтвердження повноважень адвоката ОСОБА_2 представляти інтереси позивача копії лицьової сторони ордеру серії «ХМ» №020486 від 04 травня 2018 року не зазначено відомостей стосовно наявності або відсутності обмежень повноважень представника на вчинення від імені позивача певних процесуальних дій; вчинений же на зворотній стороні поданої до суду копії ордеру напис адвоката ОСОБА_2 щодо відсутності обмежень на вчинення процесуальних дій не може бути прийнятий судом до уваги, оскільки така відмітка повинна містити підпис позивача, який не обмежує повноважень свого представника; крім того представником позивача не надано суду інших документів, які надають право на підписання позовної заяви від імені позивача, зокрема, витягу з договору про надання правової допомоги, в якому має бути обумовлено перелік повноважень цієї особи як представника (та їх обмежень, у разі наявності).

Касаційний адміністративний суд Верховного Суду Постановив:

Касаційну скаргу Товариства з обмеженою відповідальністю "Хмельницькі барви" задовольнити.

Ухвалу Хмельницького окружного адміністративного суду від 17 травня 2018 року та постанову Вінницького апеляційного адміністративного суду від 12 червня 2018 року скасувати, а справу направити до суду першої інстанції для продовження розгляду.

Правова позиція чинна

Ордер, який видано відповідно до Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», є самостійним документом, що підтверджує повноваження адвоката й надання договору про правничу допомогу, його копії або витягу разом із ордером чинна редакція КАС України не вимагає. Такий ордер (відповідно до змісту ч. 1, 3 ст. 26 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність») може бути оформлений адвокатом (адвокатським бюро, адвокатським об'єднанням) лише на підставі вже укладеного договору й адвокат несе кримінальну відповідальність за завідомо неправдиве повідомлення суду про повноваження представляти іншу особу в суді, а так само умисне невнесення адвокатом до ордера відомостей щодо обмежень повноважень, встановлених договором про надання правничої допомоги.

URL:

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/79409801>

Кейс 2

Справа № 160/1150/21

I Короткий зміст рішень судів першої та апеляційної інстанцій

Рішенням Дніпропетровського окружного адміністративного суду від 15 липня 2021 року адміністративний позов задоволено:

- визнано протиправним і скасовано рішення Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури Дніпропетровської області від 13 серпня 2020 року №4/ДПР-20.

Задовольняючи позов, суд першої інстанції виходив з того, що ні чинне законодавство, яке регулює спірні правовідносини, ні резолютивна частина рішення суду, яким було скасовано первинне рішення КДКА стосовно позивача, не передбачають умов та зобов'язання щодо повторного розгляду однієї й тієї ж заяви від одних заявників щодо одного і того ж питання.

Задовольняючи позов, суд першої інстанції виходив з того, що ні чинне законодавство, яке регулює спірні правовідносини, ні резолютивна частина рішення суду, яким було скасовано первинне рішення КДКА стосовно позивача, не передбачають умов та зобов'язання щодо повторного розгляду однієї й тієї ж заяви від одних заявників щодо одного і того ж питання.

Відтак, окружний суд погодився з позицією адвоката ОСОБА_1 щодо неможливості повторного розгляду дисциплінарної справи щодо нього за однією і тією ж заявою.

Постановою Третього апеляційного адміністративного суду від 12 травня 2022 року рішення Дніпропетровського окружного адміністративного суду від 15 липня 2021 року у справі №160/1150/21 скасовано і прийнято нове судове рішення, яким у задоволенні позовних вимог адвоката ОСОБА_1 відмовлено.

Апеляційний суд дійшов протилежного висновку ніж суд першої інстанції зі спірного питання, зазначивши про те, що з огляду на скасування у судовому порядку рішення КДКА по дисциплінарній справі стосовно позивача, дисциплінарне провадження повинно було бути продовжено зі стадії розгляду дисциплінарної справи і завершитись подальшим прийняттям рішення.

У червні 2022 року адвокат ОСОБА_1 подав до Верховного Суду касаційну скаргу, в якій просив скасувати постанову Третього апеляційного адміністративного суду від 12 травня 2022 року й залишити в силі рішення Дніпропетровського окружного адміністративного суду від 15 липня 2021 року.

Скаржник покликається на відсутність висновку Верховного Суду щодо правозастосування статті 52 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» і пункту 18 Положення про порядок прийняття та розгляду скарг щодо неналежної поведінки адвоката, яка може мати наслідком його дисциплінарну відповідальність, затверджене рішенням Ради адвокатів України 30 серпня 2014 року №120 (далі - «Положення №120»), у подібних правовідносинах.

Касаційний адміністративний суд Верховного Суду постановив:

Касаційну скаргу адвоката ОСОБА_1 задовольнити.

Постанову Третього апеляційного адміністративного суду від 12 травня 2022 року у справі №160/1150/21 скасувати і залишити в силі рішення Дніпропетровського окружного адміністративного суду від 15 липня 2021 року.

Правова позиція чинна

Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» пов'язує процесуальну можливість направлення дисциплінарної справи на новий розгляд із рішенням ВКДКА, тобто у разі оскарження рішення КДКА саме до цього органу адвокатського самоврядування.

Тож, з огляду на те, що законодавець не визначив повноважень КДКА здійснювати повторний розгляд справи у разі скасування попереднього її рішення у

судовому порядку, Верховний Суд погоджується із доводом скаржника щодо безпідставного проведення КДКА нового розгляду дисциплінарного справи стосовно нього і ухвалення у ній рішення.

URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109161597>

11. До теми: Стратегія і тактика адвокатської діяльності.

1. Здійсніть аналіз міжнародних документів щодо:

1) Визначення ролі та місця адвокатури у суспільстві.

2) Незалежності адвокатури та встановлення можливих меж втручання з боку держави в її діяльність.

3) «Монополія адвокатської діяльності» в Україні та країнах ЄС: порівняльно - правовий аналіз».

2. Здійсніть аналіз судових рішень:

1) ЄСПЛ щодо ролі та місця адвокатури у суспільстві.

2) Верховного суду щодо надання правничої допомоги адвокатами.

3. Підготуйте наукову доповідь на тему:

1) «Конституційне регулювання адвокатської діяльності в Україні та країнах ЄС».

2) «Функції інституту адвокатури України, порівняльна характеристика з функціями адвокатури європейських країн».

3) «Правова природа інституту адвокатури. Адвокатура інститут громадянського суспільства?».

4. Проаналізуйте рішення Касаційного адміністративного суду Верховного Суду від 30.05.2018 р. у справі N 466/1367/16-а (Режим доступу: <https://ips.ligazakon.net/document/view/VS181282?an=1>) у частині щодо правової природи адвокатури та особливого характеру адвокатської професії.

5. Підготуйте есе на тему: «Монополія адвокатської діяльності» : аргументи «за» та «проти».

12. До теми: Особливості організації та діяльності адвокатури у країнах Європейського Союзу.

1. Підготуйте наукову доповідь на тему:

1) «Сучасні системи організації адвокатської діяльності в Україні та у країнах ЄС» (оберіть для порівняння країни ЄС).

2) «Порядок та умови набуття статусу адвоката в Україні та в країнах ЄС» (оберіть для порівняння країни ЄС)

3) «Професійні права та обов'язки адвоката в Україні та в країнах ЄС» (оберіть для порівняння країни ЄС).

4) «Гарантії адвокатської діяльності в Україні та в країнах ЄС» (оберіть для порівняння країни ЄС).

5) «Моделі безоплатної правової допомоги в Україні та в країнах Європейського Союзу».

6) «Напрями гармонізації законодавства України із законодавством ЄС у галузі організації та діяльності інституту адвокатури».

2. Здійсніть аналіз рішень Європейського Суду з прав людини з питань реалізації права особи на правову допомогу по одній з категорій справ:

- кримінальним справам;
- цивільним справам;
- справам про адміністративні правопорушення.

1.2. Кейси для поточного контролю знань і вмінь виконуються протягом семестру за темами дисципліни.

2. Вибіркові види самостійної роботи (необовязкові). Необовязковими видами самостійної роботи є підготовка тез на студентські наукові конференції та участь у заходах неформального навчання.

2.1. Тези та доповіді на студентські наукові конференції.

Студенти за бажанням обирають науково-практичну або наукову конференцію, самостійно або консультуючись з викладачем-науковим керівником, формулюють тему доповіді.

Тези доповіді повинні бути оригінальним авторським рукописом, мати наукову новизну, відповідати на пряму роботи конференції і оформлені відповідно до вимог, які висуваються організатором у інформаційному повідомленні.

2.2 Участь у заходах неформального навчання.

Магістранти самостійно або за рекомендацією викладача обирають навчальний курс на доступних платформах (EdEra, Prometheus тощо) відповідно тематиці навчальної дисципліни, узгоджують захід і тему з викладачем, а після закінчення курсу надають сертифікат про участь у відповідних заходах.

Заочна форма

Самостійна робота на заочній формі передбачає виконання контрольної роботи, виконання якої є обов'язковим (включає теоретичне питання, тестові завдання та практичне завдання) написання тез доповідей для участі у науковій конференції – є необов'язковим видом самостійної роботи, але передбачає додаткові бали у разі виконання.

Контрольна робота складається із трьох завдань: два теоретичних питання і одне практичне. На кожне із теоретичних питань повинна бути надана повна та вичерпна відповідь із посиланням на чинне законодавство України та міжнародно-правові акти. Бажано наводити приклади реальних справ, статистику та здійснювати аналіз останніх змін та тенденцій у правовому регулюванні діяльності адвокатури.

Практичне завдання: підготувати проект документу, зазначеному у вашому варіанті контрольної роботи.

Обов'язковим є дотримання всіх правил оформлення роботи та наявність посилань на використані джерела!!!

Тези та доповіді на студентські наукові конференції.

Студенти за бажанням обирають науково-практичну або наукову конференцію, самостійно або консультуючись з викладачем-науковим керівником, формулюють тему доповіді.

Тези доповіді повинні бути оригінальним авторським рукописом, мати наукову новизну, відповідати на пряму роботи конференції і оформлені відповідно до вимог, які висуваються організатором у інформаційному повідомленні.

Участь у заходах неформального навчання.

Магістранти самостійно або за рекомендацією викладача обирають навчальний курс на доступних платформах (EdEra, Prometheus тощо) відповідно тематиці навчальної дисципліни, узгоджують захід і тему з викладачем, а після закінчення курсу надають сертифікат про участь у відповідних заходах

«0» варіант контрольної роботи Варіант 0

1. Адвокатська техніка.
2. Підготовка свідків та самопідготовка адвоката до допиту
3. Підготувати проект документу: Адвокатський запит щодо отримання довідки про середню заробітну плату працівника

Наукова доповідь або презентація. Теми для підготовки

1. «Конституційне регулювання адвокатської діяльності в Україні та країнах ЄС».
1. «Функції інституту адвокатури України, порівняльна характеристика з функціями адвокатури європейських країн».
2. «Правова природа інституту адвокатури. Адвокатура інститут громадянського суспільства?».
3. «Страхування адвокатської діяльності у країнах ЄС та перспективи для України».
4. «Спеціалізація адвокатської діяльності у країнах ЄС та перспективи для України».
5. «Ліцензування адвокатської діяльності у країнах ЄС та перспективи для України».
6. «Основні положення Хартії основних прав Європейського Союзу 2000 р. щодо організації та діяльності інституту адвокатури».
7. «Інститут адвокатської таємниці: проблеми законодавчого врегулювання та практичної реалізації».
8. «Принцип незалежності адвокатури: правове регулювання та практика країн ЄС та України».
9. «Принцип несумісності адвокатської діяльності з іншими видами діяльності в Україні та країнах ЄС».
10. «Міжнародні стандарти та принципи взаємодії адвокатури і держави».
11. «Самоврядування органів адвокатури в Україні та країнах ЄС: порівняльно-правова характеристика законодавства».
12. «Взаємодія адвокатури та органів держави в Україні та країнах ЄС».

13. «Адвокатура у системі судової влади: міжнародні стандарти та національне законодавство».
14. «Відповідальність адвоката за проявлення неповаги до суду в Україні та країнах ЄС». «Відповідальність адвоката за зловживання а процесуальними правами в Україні та країнах ЄС».
15. «Інститут адвокатської таємниці: проблеми законодавчого врегулювання та практичної реалізації».
16. «Принцип незалежності адвокатури: правове регулювання та практика країн ЄС та України».
17. «Принцип несумісності адвокатської діяльності з іншими видами діяльності в Україні та країнах ЄС».
18. «Інститут адвокатської таємниці: проблеми законодавчого врегулювання та практичної реалізації».
19. «Принцип незалежності адвокатури: правове регулювання та практика країн ЄС та України».
20. «Принцип несумісності адвокатської діяльності з іншими видами діяльності в Україні та країнах ЄС».
21. «Деонтологічні стандарти адвокатської професії у країнах ЄС» (обрати одну або декілька країн).
22. «Етика взаємовідносин адвоката і суду: національна та зарубіжна наукові доктрини».
23. «Культура поведінки адвоката в суді: теоретичні і практичні аспекти».
24. «Дисциплінарна відповідальність адвоката: порівняльно-правовий аналіз законодавства країн ЄС та України».
25. «Питання цивільно-правової відповідальності адвокатів в Україні та країнах ЄС».
26. «Кримінальна відповідальність адвоката в Україні та країнах ЄС».
27. «Особливості відповідальності адвоката за порушення правил адвокатської етики в краях ЄС».
28. «Адміністративна відповідальність адвоката в Україні та країнах ЄС».
29. «Сучасні системи організації адвокатської діяльності в Україні та у країнах ЄС» (оберіть для порівняння країни ЄС).
30. «Порядок та умови набуття статусу адвоката в Україні та в країнах ЄС» (оберіть для порівняння країни ЄС)
31. «Професійні права та обов'язки адвоката в Україні та в країнах ЄС» (оберіть для порівняння країни ЄС).
32. «Гарантії адвокатської діяльності в Україні та в країнах ЄС» (оберіть для порівняння країни ЄС).
33. «Моделі безоплатної правової допомоги в Україні та в країнах Європейського Союзу».
34. «Напрями гармонізації законодавства України із законодавством ЄС у галузі організації та діяльності інституту адвокатури».

4.4. Забезпечення освітнього процесу

Проекційне мультимедійне обладнання (проектор, екран, ноутбук/комп'ютер); Доступ до мережі Internet, точка доступу Wi-Fi; OS Windows, Android, iOS; Browsers: Chrome / Opera / Mozilla Firefox / MS Edge; Програмне забезпечення: Word, Excel, PowerPoint; Skype, Zoom, Google Meet; Система електронного навчання Moodle 3.9; Тренінгова аудиторія (дошка, фліпчарт, маркери).

5. Підсумковий контроль

Підсумковий контроль здійснюється у формі заліку.

Критерії оцінювання: аргументована, логічна, повна відповідь; вільне володіння матеріалом всього навчального курсу; вміння встановити зв'язок між теоретичною «базою» та практикою; залучення до відповіді самостійно опрацьованої літератури; вміння аналізувати нормативні документи та користуватися знаннями нормативних актів для рішення конкретних правових норм.

Перелік питань, які виносяться на залік

1. Взаємодія теорії адвокатури та адвокатської практики.
2. Правова природа, сутність та значення інституту адвокатури. Місце адвокатури у правовій системі держави.
3. Конституційно-правовий статус адвокатури.
4. Місце інституту адвокатури у юридичному механізмі захисту прав і свобод людини.
5. Функції інституту адвокатури: дискусійні питання правової регламентації.
6. Функція надання професійної правничої допомоги.
7. Функція захисту: момент виникнення, сутність та загальна характеристика.
8. Функція представництва у діяльності адвоката.
9. Поняття та система принципів адвокатури. Співвідношення принципів організації та діяльності адвокатури з іншими правовими категоріями.
10. Принцип верховенства права та законності у діяльності адвокатури.
11. Принцип незалежності адвокатури: міжнародні стандарти та національне правове регулювання.
12. Інститут адвокатської таємниці: сутність, правове регулювання, вітчизняна та зарубіжна наукові доктрини.
13. Деонтологічні засади адвокатської професії в Україні.
14. Міжнародні стандарти організації та діяльності інституту адвокатури та національне законодавство.
15. Роль Конвенції про захист прав людини та основних свобод у діяльності адвокатури.
16. Концептуальні засади взаємодії адвокатури і держави.
17. Міжнародні стандарти та принципи взаємодії адвокатури і держави.
18. Адвокатура та громадянське суспільство.
19. Адвокатура як суміжний інститут у механізмі судової влади.
20. Міжнародні стандарти взаємодії суддів та адвокатів.
21. Проблема адвокатської «монополії» на ринку юридичних послуг.
22. Обов'язки адвоката перед судом і перед своїм клієнтом: дискусійні питання.

23. Сучасна реформа інституту адвокатури в Україні.
24. Статус адвоката у суді.
25. Зміст правового статусу адвокатів України: актуальні наукові підходи, порядок набуття.
26. Професійні права та обов'язки адвоката: теоретичні і практичні проблеми.
27. Помічник адвоката: права і обов'язки, шляхи удосконалення нормативного регулювання його правового статусу.
28. Інститут стажування в органах адвокатури: аналіз національного та зарубіжного законодавства.
29. Особливості правового статусу адвоката – іноземця.
30. Професійні права адвоката: класифікація.
31. Професійні обов'язки адвоката: класифікація.
32. Проблеми захисту професійних прав та інтересів адвокатів. Суб'єкти захисту професійних прав адвокатів.
33. Гарантії адвокатської діяльності: міжнародні стандарти та національне законодавство.
34. Кримінально-процесуальні гарантії адвокатської діяльності питання теорії та практики.
35. Недоторканість адвоката: порівняльна-правова характеристика законодавства країн Європейського Союзу та України.
36. Складові елементи структури правових гарантій адвокатської діяльності: загальна характеристика.
37. Інститут юридичної відповідальності адвоката в Україні.
38. Підстави дисциплінарної відповідальності адвоката та суб'єкти застосування цього виду відповідальності.
39. Процедура притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності.
40. Адміністративна відповідальність адвоката. Підстави та наслідки проявлення адвокатом неповаги до суду.
41. Зловживання адвокатом процесуальними правами: сутність та правові наслідки.
42. Цивільно-правова відповідальність адвоката перед клієнтом.
43. Кримінальна відповідальність адвоката.
44. Зобов'язання держави щодо захисту адвокатів від несправедливого або довільного дисциплінарного переслідування і стягнення у рішеннях ЄСПЛ.
45. Застосування практики Європейського суду з прав людини у діяльності адвоката.
46. Організаційно-правові форми адвокатської діяльності в Україні та країнах Європейського Союзу.
47. Оподаткування діяльності адвоката.
48. Проблеми правового регулювання організації та діяльності органів адвокатського самоврядування в Україні.
49. Виключне право адвокатів самостійно вирішувати спірні питання щодо самоврядності у рішенні Верховного Суду від 06.09.2016 р.
50. Підвищення кваліфікації адвокатами України: дискусійні питання.
51. Роль і місце адвокатури в системі надання безоплатної правничої допомоги.

52. Порядок допуску адвоката до надання безоплатної правової допомоги: дискусійні питання.
53. Проблеми оцінки якості надання безоплатної правової допомоги.
54. Характеристика основних рішень Європейського Суду з прав людини з питань реалізації права особи на безоплатну правову допомогу по різних категоріям справ.
55. Оплата послуг адвоката. Аналіз правових позицій Верховного Суду.
56. Принцип розумності адвокатського гонорару в практиці Європейського суду з прав людини та національній судовій практиці.
57. Види гонорарів адвоката. Постанова Верховного Суду стосовно "гонорару успіху" адвоката від 12 червня 2018 року у справі №462 / 9002/14-ц. 71..Право на безоплатну правову допомогу: конституційне і міжнародноправове регулювання. Суб'єкти права на надання безоплатної правової допомоги.
58. Надання правової допомоги на умовах ProVopo в Україні.
- 59..Стандарти якості надання безоплатної правничої допомоги.
60. Оплата праці адвокатів, які працюють в органах і установах безоплатної правової допомоги.
61. Деонтологічні стандарти адвокатської професії: поняття, завдання та функції.
62. Основні принципи етичної поведінки адвоката.
63. Етика взаємовідносин адвоката і суду, адвоката та інших учасників процесу, адвоката та посадових осіб органів державної влади, адвоката та органів адвокатського самоврядування.
64. Етичні аспекти взаємин між адвокатами. Принципи поведінки адвокатів у соціальних мережах.
65. Відповідальність адвоката за порушення деонтологічних засад адвокатської діяльності.
66. Інститут страхування адвокатської діяльності: зарубіжний досвід та шляхи впровадження в Україні.
67. Інститут ліцензування адвокатської діяльності: зарубіжний досвід та шляхи впровадження в Україні.
68. Адвокат як суб'єкт фінансового моніторингу в Україні та країнах ЄС.
69. Особливості організації та діяльності адвокатури у Німеччині.
70. Інститут «адвокатського розслідування» в зарубіжних країнах та можливості запровадження в Україні.

«0» варіант залікового білету з зазначенням максимальної кількості балів за кожне виконане завдання.

**Кафедра історії та теорії держави і права
Дисципліна «Правове регулювання морегосподарського комплексу»
Другий (магістерський) рівень вищої освіти
Спеціальність 081 «Право»**

ЗАЛІКОВИЙ БІЛЕТ №0

1. Взаємодія теорії адвокатури та адвокатської практики. (Максимальна кількість балів – 13).
2. Адміністративна відповідальність адвоката. Підстави та наслідки проявлення адвокатом неповаги до суду. (Максимальна кількість балів – 13).
3. Деонтологічні стандарти адвокатської професії: поняття, завдання та функції. (Максимальна кількість балів – 14).

старший викладач кафедри історії та теорії
держави і права

Панченко С.В.

Завідувач кафедри історії та теорії
держави і права, к.ю.н., доцент

Лісна І.С.

6. Критерії оцінювання та засоби діагностики результатів навчання

№	Вид діяльності (завдання)	Максимальна кількість балів
1	Усна відповідь на семінарському занятті (передбачено 7 відповідей)	35 (7*5)
2	Практичне завдання	15
3	Наукова доповідь або презентація	20 (2*10)
	Залік	30
	Всього	100
Самостійна робота		
1	Тези доповіді на студентську конференцію	*
	Всього	100

Заочна форма

№	Вид діяльності (завдання)	Максимальна кількість балів
1	Усна відповідь на семінарському занятті	20 (2*10)
2	Наукова доповідь або презентація	20
4	Контрольна робота	30
5	залік	30
	Всього	100

*написання тез доповідей для участі у науковій конференції (за бажанням)

Критерії оцінювання опитування. Максимальна кількість балів за одне семінарське заняття –

5 балів ставиться, коли відповідь студента є повною, завершеною, логічно обґрунтованою. Зокрема, студент: виявляє повні, глибокі теоретичні знання, всебічно

і ґрунтовно аналізує нормативно-правову базу; досконало розуміє сутність сучасних політико-правових процесів; самостійно і критично оцінює факти, явища, вільно висловлює власні думки; точно і повно посилається на чинне законодавство; виявляє творчі здібності, вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію; правильно використовує юридичну термінологію; наводить достатню кількість прикладів з юридичної практики; робить правильні висновки, добирає переконливі аргументи; чітко, ясно і послідовно відповідає на поставлені питання.

4 балів ставиться, коли відповідь студента переважно є повною, завершеною, логічно обґрунтованою. Зокрема, студент: володіє теоретичними знаннями вище середнього рівня, але допускає незначні помилки; аналізує нормативно-правову базу; розуміє сутність сучасних політико-правових процесів; самостійно оцінює факти, явища, вільно висловлює власні думки; точно посилається на чинне законодавство; виявляє творчі здібності, вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію (при цьому відповідь може бути не зовсім цілісною і послідовною, містить незначні помилки); у цілому правильно використовує юридичну термінологію; наводить в цілому достатню кількість прикладів з юридичної практики; робить у цілому правильні висновки, наводить достатні аргументи; досить чітко відповідає на поставлені питання.

3 бали ставиться, коли відповідь студента в цілому є змістовною і правильною, з певною кількістю значних помилок. Зокрема, студент: репродуктивно відтворює значну частину навчального матеріалу; аналізує нормативно-правову базу на середньому рівні, проте допускає правові помилки при її тлумаченні; розуміє сутність сучасних політико-правових процесів; самостійно оцінює факти, явища, вільно висловлює власні думки; посилається на чинне законодавство; виявляє здібності до порівняння, узагальнення, систематизації основних теоретичних положень (при цьому відповідь є недостатньо цілісною і послідовною, містить помилки); використовує юридичну термінологію, допускаючи неточності у її формулюванні; не завжди може вірно зробити висновок, добрати переконливі аргументи та приклади з юридичної практики; не досить чітко відповідає на поставлені питання.

2 бали ставиться, коли відповідь студента в цілому є задовільною, зі значною кількістю недоліків. Зокрема, студент: володіє навчальним матеріалом на базовому рівні; репродуктивно відтворює незначну частину теоретичного матеріалу; на рівні середніх стандартів аналізує нормативно-правову базу, проте допускає суттєві правові помилки при її трактуванні; слабо розуміє сутність сучасних політико-правових процесів; вміє на елементарному рівні аналізувати, робити узагальнення, порівняння, висновки; на посередньому рівні посилається на чинне законодавство; виявляє слабкі знання юридичної термінології, допускає суттєві неточності у формулюваннях; не завжди може вірно зробити висновок, добрати переконливі аргументи та приклади з юридичної практики; слабо відповідає на поставлені питання.

1 бал ставиться, коли відповідь студента в цілому відповідає мінімальним критеріям. Зокрема, студент: володіє навчальним матеріалом на початковому рівні; репродуктивно відтворює незначну частину теоретичного матеріалу; на елементарному рівні, із суттєвими помилками аналізує нормативно-правову базу, має недостатні уявлення про сутність сучасних політико-правових процесів; вміє на

елементарному рівні аналізувати, робити узагальнення, порівняння, висновки; на поверховому рівні посиляється на чинне законодавство; виявляє слабкі знання юридичної термінології, допускає суттєві неточності у формулюваннях; нездатний навести приклади з юридичної практики; слабо відповідає на поставлені питання.

Критерії оцінювання наукової доповіді: вступ, у якому визначено актуальність запропонованої проблеми; основна частина, в якій стисло розкривається наукова ідея автора, її теоретичне та практичне обґрунтування та авторське бачення проблеми; висновки та рекомендації щодо подальшого вирішення проблеми; системність і лаконічність викладення матеріалу, уміння вести наукову дискусію; цілісність і логічність представленого матеріалу.

Критерії оцінювання виконання практичних завдань: встановлення правового змісту наведених в умовах задачі фактичних обставин; формулювання власної правової оцінки у відповідній формі; обґрунтування здійсненої правової оцінки; активність та результативність роботи; логічність, послідовність та

правильність розв'язування практичних завдань.

Критерії оцінювання презентації: змістовність матеріалу, повнота розкриття теми, здійснення аналізу проблеми, наведення статистичних даних, наявність візуального супроводу слайдами (відео- та аудіо файлами за бажанням студентів); дотримання обмежень часу; якість усної доповіді; ступінь висвітлення всіх поставлених завдань та наявність власних висновків; оригінальність ідеї, уміння вести наукову дискусію; цілісність і логічність представленого матеріалу.

Критерії оцінювання тез доповіді: актуальність проблеми, ступінь розкриття предмету дослідження, наявність узагальнень альтернативних теоретичних підходів в межах досліджуваної проблеми, обсяг та якість опрацьованих інформаційних джерел, стильова єдність тексту, наявність наукової новизни, дотримання вимог академічної доброчесності, оформлення використаних джерел відповідно до ДСТУ 8302:2015.

Критерії оцінювання контрольної роботи:

Теоретичне питання – обґрунтованість, ступінь розкриття сутності питань; уміння працювати з дослідженнями, юридичною літературою, систематизувати й структурувати матеріал; логічна завершеність викладу матеріалу; юридична грамотність, посилення на нормативно-правові акти та наукові статті;

Практичне завдання – встановлення правового змісту наведених в умовах завдання фактичних обставин; формулювання власної правової оцінки у відповідній формі; обґрунтування здійсненої правової оцінки, посилення на нормативно-правові акти; логічність та послідовність вирішення практичного завдання.

7. Рекомендована література

Основна література:

Нормативно-правові акти

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР [Електрон. ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» // (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2013, № 27, ст.282.
3. Закон України Про безоплатну правову допомогу // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, N 51, ст.577 .
4. Загальна декларація прав людини: Прийнято резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 р. // Права людини. Міжнародні договори України, декларації, документи / Упоряд. Ю.К. Качуренко. – 2-е вид. – К.: Юрінформ, 1992. – С. 18–24.
5. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права: Прийнято резолюцією 2200 А (XXI) Генеральної Асамблеї ООН від 16 грудня 1966 р. // Права людини: Збірник документів / Укл. В.С. Семенов, О.Н. Ярмиш та ін. – Харків: Ун-т внутр. справ, 1997. – С. 30-41
6. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права: Прийнято резолюцією 2200 А (XXI) Генеральної Асамблеї ООН від 16 грудня 1966 р. // Права людини: зб. док. / Укл. В.С.Семенов, О.Н. Ярмиш та ін. – Х.: Ун-т внутр справ, 1997. – С. 4-25.
7. Основні положення про роль адвокатів, прийняті VIII Конгресом ООН по запобіганню злочинам у серпні 1990 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_835
8. Правила адвокатської етики, затверджені звітно-виборним з'їздом адвокатів 9 червня 2017 р. Режим доступу: http://unba.org.ua/assets/uploads/3ae9a115a40b9a5bc04f_file.pdf/
9. Порядок допуску до складання кваліфікаційного іспиту, порядок складання кваліфікаційного іспиту та методика оцінювання результатів кваліфікаційного іспиту для набуття права на заняття адвокатською діяльністю в Україні, затв. Рішенням Ради адвокатів України №154 від 01червня 2013 року.- [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vkdko.org/wp-content/uploads/2013/09/Poryadokskladannia-ispytu.pdf>
10. Положення про помічника адвоката від 25 вересня 2015 року № 113– Електронний ресурс. – Режим доступу: http://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/pologennya/2016-06-13-polozhennya_57ebcf6b3f2e0.pdf

Підручники, навчальні посібники

1. Адвокатура України: Збірник нормативно-правових актів / Г.В. Барабаш, Ю.М. Крамаренко, О.С. Тарасенко, С.А. Шалгунова, О.В. Шамара / За заг.

ред. Шалгунової С.А. – Дніпро : Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2020. – 236 с.

Комаров В.В. Курс цивільного процесу: Підручник / В. В. Комаров, В. А. Бігун, В. В. Баранкова та ін.; за ред. В. В. Комарова. — Х. : Право, 2018. — 1352 с.

2. Варфоломеева Т. В. Історія адвокатури: посіб. / Т. В. Варфоломеева, С. В. Гончаренко. – К.: Прецедент, 2018. – 214 с.

3. Організація роботи адвокатури в Україні: навч. посібник / Т. Б. Вільчик, О. М. 26 Овчаренко, А. В. Іванцова та ін.; за заг. ред. І. Є. Марочкіна. – Харків : Право, 2017. – 392 с.

4. Основи адвокатури та адвокатської діяльності (Навч. посібник для підготовки до комплексного іспиту) / І. Назаров, Т. Вільчик, О. Овчаренко.- Харків. Право – 2019. – 351 С.

5. Погорецький М. А. Адвокатура України: підручник / М. А. Погорецький, О. Г. Яновська. - Київ : Юрінком Інтер, 2019. – 368 с.

6. Яновська О. Г. Адвокатура та судова риторика: навч.-метод. посіб. для самостійного вивчення дисципліни /О. Г. Яновська. – Київ: КНЕУ, 2018 – 156 с.

Монографії

1 Вільчик Т.Б. Конституційне право на правову допомогу адвоката у країнах Європейського Союзу та в Україні : монографія / Т.Б. Вільчик. – Харків: Право, 2015. – 400 с.

2 Іванцова А. В. Організаційні форми діяльності адвокатури: моногр. / А. В. Іванцова. – Х.: ФІНН, 2011. – 247 с.

3 Біцай А.В. Участь адвоката у медіації / Монографія (за заг. ред. О.Г.Яновської). - Київ – 2017. – 238 с.

4 Іваницький С.О. Теоретичні основи організації адвокатури в Україні: принципи та система: Монографія / С.О. Іваницький. Київ: Інтерсервіс, 2017. 800 с.

5 Бакаянова Н.М. Основи адвокатури України: функціональні та організаційні аспекти: монографія. Одеса: «Юридична література», 2017. 357 с.

6 Бірюкова А. М. Адвокатура України в умовах глобалізації: монографія. Київ, 2019. 423 с. 7 Заборовський В. В. Правовий статус адвоката в умовах становлення незалежної адвокатури України: монографія. Ужгород: Видавничий дім «Гельветика», 2017. 900 с.

Статті

1. Комаров В. В. Цивільний процес у глобальному контексті / В. В. Комаров // Право України. – 2011. – № 10. – С. 22-43.
2. Вільчик Т.Б. Напрями адаптації законодавства, що регулює надання безоплатної правничої допомоги в Україні, до європейських стандартів // Право України. – № 12. – 2016. – С. 29-36.
3. Андросчук А. Професія юриста у країнах Європейського Союзу // Юридичний журнал -2011.- № 2.
4. Сущенко В. Модель професійної культури адвоката: критерії та підходи. Юридична газета. Від 1 лютого 2017 р. URL: <http://yurgazeta.com/publications/practice/inshe/model-profesiynoyi-kulturi-advokatakriteriyi-ta-pidhodi.html>.
5. Чекмарьова Л.Ю. Актуальні питання класифікації моделей страхування професійної відповідальності адвоката // Науковий вісник Ужгородського національного університету, 2019.- 139-142.
6. Оніщик Ю. В. Організаційно-правові засади діяльності адвокатури України в умовах воєнного стану / Ю. В. Оніщик // The Russian-Ukrainian war (2014-2022): historical, political, cultural-educational, religious, economic, and legal aspects : scientific monograph / editorial board: V. A. Bodak, M. P. Pantiuk, M. D. Haliv, V. I. Pnytskyi, M. Y. Vikhliaiev. Riga, Latvia : "Baltija Publishing", 2022. P. 1235-1239.
7. Сербіна А. На захисті прав адвокатів у період дії воєнного стану. Вісник Національної асоціації адвокатів України. 2022. № 3-5 (81). С. 25– 36.
8. Кравченко М. О. Сучасні виклики в адвокатській діяльності. Юридичний науковий електронний журнал. 2022. № 9. С. 541-545.
9. Коваль, О. А. "Адміністративно-правові засади взаємодії органів публічної влади та адвокатури. Administrative and legal principles of interaction public authorities and advocacy." *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції* (2022): 60.

Додаткова література

1. Вільчик Т.Б. Напрями адаптації законодавства, що регулює надання безоплатної правничої допомоги в Україні, до європейських стандартів // Право України. – № 12. – 2016. – С. 29-36.
2. Вільчик Т.Б. Адвокатура та громадянське суспільство у правовій державі / Т.Б. Вільчик // Право України. – 2014. – № 11– С. 243–250.
3. Вільчик Т. Б. Функції інституційної адвокатури // Форум права: електрон. наук. фахове вид. 2017. № 2. С. 24–29. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2017_2_6.pdf 28
4. Vilchyk T. DUTIES OF A LAWYER TO A COURT AND TO A CLIENT.

Russian Law Journal. 2018;6(4):62-99. <https://doi.org/10.17589/2309-8678-2018-6-4-62-99>

5. Адвокатура України: уроки перших років самоврядності лабораторія законодавчих ініціатив. Київ, 2018. URL: https://parlament.org.ua/wpcontent/uploads/2018/09/Shadow_Report_Bar_19.09.2018pdf-1.pdf

Інтернет-ресурси

1.Рішення Конституційного Суду України N 23-рп/2009, від 30.09.2009р. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.ccu.gov.ua/doccatalog/document?id=73758>

2. Сайт Ради адвокатів України - <http://radaadvokativ.org.ua/>

3. Сайт Національної асоціації адвокатів України - <http://unba.org.ua/akts-naau>
Сайт Ради Європи - <http://www.coe.kiev.ua> Рада асоціацій адвокатів та товариств юристів Європи - <http://www.ccbe.eu>

4. Проект ЄС «Підтримка реформ у сфері юстиції» - <http://www.justicereformukraine.eu/uk/>

5. Міжнародна асоціація адвокатів - <http://www.ibanet.org> СЕНМК:

6. «Організація діяльності адвокатури». Режим доступу: http://library.nlu.edu.ua/index.php?option=com_k2&view=item&id=245:denna-formanavchannya&Itemid=151

7. «Практикум адвокатури». Режим доступу: <ftp://ftplec.nlu.edu.ua/%D0%9A%D0%B0%D1%84%D0%B5%D0%B4%>

8. «Адвокатська деонтологія». Режим доступу:

<ftp://ftplec.nlu.edu.ua/%D0%9A%D0%B0%D1%84%D0%B5%D0%B4%>